

7- تولیت حاکم

7- تولیت حاکم

تولیت بقاع متبرکه و اوقاف عام

۱۸۷. ولایت تصرف برای حفظ و تعمیر و اصلاح و جمع آوری نذورات و تبرعات مرقد های فرزندان ائمه «علیهم السلام» که در شهرها و روستاهای ایران هستند و سال های زیادی بر آنها گذشته و وقف خاص هم نیستند و متولی خاصی هم ندارند، با چه کسی است؟ آیا کسی حق دارد ادعای مالکیت زمین مرقد و حرم فرزندان ائمه (علیهم السلام) را که از زمانهای قدیم محل دفن اموات بوده، بنماید؟

جواب: تولیت بقاع مبارکه و اوقاف عام که متولی خاصی ندارند با حاکم و ولی امر مسلمین است و این تولیت در حال حاضر به نماینده ولی فقیه در اداره اوقاف و امور خیریه واگذار شده است و زمین صحن و مرقد فرزندان ائمه (علیهم السلام) و حرم ایشان که از زمان های گذشته برای دفن اموات مسلمانان در نظر گرفته شده، حکم وقف عام را دارد مگر آنکه خلاف آن از طریق شرعی نزد حاکم ثابت شود.

۱۸۸. سازمان اوقاف و ادارات اوقاف برابر بند یک از ماده یک قانون تشکیلات و اختیارات سازمان اوقاف و امور خیریه مصوب ۱۳۶۱/۱۰/۲ مجلس شورای اسلامی به عنوان متولی موقوفاتی می باشد که فاقد متولی بود (تا تعیین متولی). حال در شهرستانی برابر وقفنامه سه نفر از اهالی شهرستان با رای مردم جهت تولیت باید انتخاب شوند ولی تاکنون این انتخاب صورت نگرفته است و موقوفه فاقد متولی بوده است و سازمان اوقاف تولیت موقوفه را به عهده و سالیان زیادی است که امور موقوفه را انجام می دهد و هنوز هم اقدامی در رابطه با تعیین متولی از طرف مردم صورت نگرفته و نمی گیرد. لذا سوال این است:

الف. آیا اداره اوقاف که برابر قانون متولی موقوفه می باشد شرعا نیز متولی می باشد یا خیر؟
ب. در صورت منفی بودن پاسخ، مردمی که از موقوفه استفاده می کنند و حقوق وقف را به دلیل اینکه موقوفه متولی شرعی ندارد پرداخت نمی کنند چیست آیا استفاده حکم غصب را دارد یا خیر؟ (بدون اذن متولی قانونی)

جواب: الف. متولی قانونی که مطابق قانون جمهوری اسلامی تولیت دارد متولی شرعی نیز هست.

ب. تصرف در وقف بدون نظر متولی شرعی حکم غصب را دارد.

۱۸۹. براساس مفاد برخی از وقفنامه ها و وصیتنامه ها تعیین و نصب متولی و وصی بعدی به عهده حاکم شرع عادل بلد قرار داده شده است و از طرفی بر طبق ماده یک قانون تشکیلات و اختیارات سازمان اوقاف، تصدی و اداره موقوفات بلا متولی به عهده سازمان اوقاف قرار گرفته است و حضرت امام قدس سره الشریف اداره اوقاف را مجاز به تولیت و تصدی این قبیل موارد دانسته اند. مستدعی است نظر مبارک را در فرض مرقوم اعلام فرمائید که اصولا تشخیص و تعیین مصداق حاکم شرع بلد که بعضا در وقفنامه ذکر گردیده چگونه است؟

جواب: هرگاه اوقاف فاقد متولی خاص شده است تولیت آن به عهده حاکم و ولی امر مسلمین است و این تولیت در حال حاضر به نماینده ولی فقیه در سازمان اوقاف و امور خیریه واگذار شده است.

۱۹۰. در میان ملت شیعه هندوستان و پاکستان مرسوم است که در جایی که چند نفر از مؤمنین جمع می شوند یک انجمن تشکیل می دهند. بعدا این انجمن برای امور دینی از مؤمنین کرام تبرعات جمع می کند و گاهی یک ساختمان به نام حسینیه یا مرکز دینی می سازد یا می خرد سوال این است:

۱- این تبرعات بر ملک اصحابش باقی است یا از ملکیت خارج می شود اگر بر ملکیت باقی است آیا خمس بر آن واجب است یا خیر و اگر از ملکیت خارج شده آیا بر اعضای انجمن اخراج خمس لازم است یا خیر؟

۲- اگر این ساختمان وقف می شود بدون اجراء صیغه، آیا اعضای انجمن یا رئیس انجمن متولی محسوب می شود یا خیر؟

۳- ساختمان بنا شده یا خریده شده حکم وقف را دارد یا مجرد اباحه تصرفات است اگر حکم وقف دارد آیا فروش این ساختمان جایز است یا خیر؟

۴- اگر انجمن متولی نیست متولی امور دینی کیست؟

۵- اگر متولی امور حاکم شرع است آیا حضرتعالی برای آن هزارها ساختمان فردا فرد متولی منصوب فرموده اید یا امر موکول به عدول مؤمنین یا اعضای انجمن یا علماء منطقه است؟

جواب: ۱- تابع قصد و نظر اهداء کنندگان است، اگر وجوه و تبرعات اهدائی را جهت صرف در خیرات از ملک خود خارج و به انجمن یا هیأت

واگذار کرده باشند دیگر باقی بر ملک آنان نیست و بر آنان یا بر هیئت و انجمن تخمیس آن واجب نیست بلکه برای مصارفی که منظور نمودند اختصاص دارد.

۲- چنانچه اعضاء یا رئیس انجمن یا هیئت، اختیار صرف وجوه دریافتی در وقف ملکی را به عنوان حسینیة و مانند آن و تعیین متولی برای آن را داشته باشند می توانند در ضمن انشاء وقف، خود یا شخص دیگری را متولی تعیین و نصب نمایند، ولی مجرد تصدی صرف وجوه در تهیه ساختمانی به عنوان حسینیة و مانند آن کافی برای حصول تولیت موقوفه برای اعضاء انجمن یا رئیس انجمن نیست.

۳- تابع نظر تهیه کنندگان و حدود اختیارات آنان است، اگر مجاز در وقف کردن بودند و به قصد وقف تهیه و واگذار جهت استفاده مؤمنین نمودند و مورد استفاده هم قرار گرفته باشد حکم موقوفه دارد.

۴- موقوفاتی که نیاز به متولی جهت اداره امور آن دارد چنانچه متولی منصوب از طرف واقف نداشته باشد تولیت آن با حاکم شرع است.

۵- در غیر موارد بخصوصی که اقدام بر نصب متولی خاص شده باشد، امر اداره موقوفات عامه فعلاً با سازمان اوقاف و نماینده ما در آن سازمان است.

۱۹۱. شخصی قسمتی از زمین خود را به طور مشاعی وقف نموده، و پسر بزرگ خود را متولی قرار داده، و هم اکنون کل زمین مشاعی بین سه نفر از برادران تقسیم گردیده، و برادر بزرگ تر که سمت تولیت را دارد، به خاطر پیری و مشکلات جسمی توان انجام وظیفه را ندارد، برادر کوچکتر متقاضی حکم تولیت است در فرض مذکور تکلیف حکم تولیت چیست؟

جواب: اگر قسمت وقف متولی شرعی ندارد به حاکم شرع مراجعه کنند و همچنین در صورتی که متولی قادر به اداره وقف نباشد.

اختیارات سازمان اوقاف در امور مربوط به متولی خاص

۱۹۲. آیا جایز است اداره اوقاف جمهوری اسلامی متولی وقف را بر کنار کند؟ و در صورتی که جایز باشد شرایط آن چیست؟

جواب: اداره اوقاف به مقداری که مقررات قانونی به او اجازه می دهد حق دارد در وقف هایی که متولی خاصی دارند، دخالت نماید.

لزوم مراعات قوانین و مقررات اداره اوقاف

۱۹۳. آیا اداره اوقاف می تواند متولی موقوفه را وادار نماید که حساب اشتراکی به نام موقوفه افتتاح نمایند، و چک مربوطه را به طور مساوی امضاء نمایند؟

جواب: مراعات قوانین و مقررات اداره اوقاف لازم است.

۱۹۴. به موجب وقفنامه و سابقه خدمت، امر تولیت موقوفه مربوط به اینجانب است، با این وجود آیا می شود از طرف ارگان و سازمانی اشخاصی را به نام هیئت امناء موقوفه تعیین نمایند یا خیر؟

جواب: امر وقف با متولی شرعی آن است، و مراعات ضوابط قانونی جمهوری اسلامی لازم است.

۱۹۵. اگر فردی زمین خود را وقف عام کند و تولیت آن را تا زنده است برای خودش و بعد از مردن برای اکبر اولاد ذکورش قرار دهد و اختیارات خاصی هم در اداره موقوفه برای او قرار دهد، آیا مدیریت اداره اوقاف و امور خیریه حق دارد همه یا بعضی از آن صلاحیت ها و اختیارات را از متولی سلب کند؟

جواب: تا زمانی که متولی منصوب از طرف واقف، از حدود اختیارات تولیت وقف خارج نشده، اداره امور وقف همانگونه که واقف در انشاء وقف برای او مقرر کرده در اختیار اوست و از نظر شرعی تغییر و تبدیل اختیارات او که در ضمن صیغه وقف توسط واقف مقرر گشته، صحیح نیست.

۱۹۶. با توجه به لزوم رعایت مسائل شرعی و قانونی در موقوفات، آیا مال موقوفه باید تحت اختیار متولی باشد و یا ارگانهای ذیربط می توانند بدون اجازه متولی حاضر، در آن مداخله نمایند؟

جواب: رسیدگی به موضوع موکول به مسئولین ذیربط در جمهوری اسلامی است.